Lieta Nr.A420535712
(A-02208-13/41)

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĒZEKNES TIESU NAMS

S P R I E D U M S
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rēzeknē 2013.gada 27.jūnijā

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnesis P.Novičenoks

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu ZS „*/Nosaukums/*" pieteikumā (turpmāk – Pieteicēja) par Lauku atbalsta dienesta 2012.gada 20.augusta lēmuma Nr.10.6.4/908-G/2-15/1037 atcelšanu par Agrovides saistību pārtraukšanu un Pieteicējai uzlikto pienākumu atmaksāt izmaksāto atbalsta summu atmaksu.

Aprakstošā daļa

[1] Lauku atbalsta dienesta (turpmāk – LAD) Ziemeļaustrumu reģionālā lauksaimniecības pārvalde, veicot Pieteicējas Platību maksājumu iesniegumu 2011.gadā un tā pielikuma „Atbalsta iesniegums pasākuma „Agrovides maksājumi" apakšpasākumiem 2011.gadā" (turpmāk – Iesniegums 2011.gadam) administrēšanu, 2012.gada 20.jūnija lēmumā Nr.07.4/2-11-664 (turpmāk – Sākotnējais lēmums) konstatēja:

[1.2] Pieteicēja ar Iesniegumu 2009.gadam uzņēmās saistības ievērot pasākuma „Agrovides maksājumi" apakšpasākuma „Rugāju lauks ziemas periodā" atbalsta (turpmāk – Atbalsts) saņemšanas nosacījumus piecus gadus pēc saistību uzņemšanās (saistību periods no 2009.gada līdz 2013.gadam).

[1.2] Saskaņā ar Ministru kabineta 2010.gada 23.marta noteikumu Nr.295 „Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības lauku attīstības atbalsta piešķiršanu, administrēšanu un uzraudzību vides un lauku ainavas uzlabošanai" (turpmāk – Noteikumi Nr.295) 41.2.apakšpunktu, pretendējot uz pasākuma atbalstu, atbalsta pretendents uzņemas saistības nesamazināt uz atbalstu tiesīgo platību, saimniekojot atbilstoši apakšpasākuma atbalsta saņemšanas nosacījumiem un katru gadu visā piecu gadu saistību periodā reģionālajā lauksaimniecības pārvaldē iesniegt aizpildītu maksājumu iesniegumu.

[1.3] Pārbaudot Pieteicējas Iesniegumu 2011.gadam, LAD konstatēja, ka Pieteicēja iesniegumā 2011.gadam Atbalstam deklarējusi mazāku saistību platību salīdzinot ar iepriekšējo gadu saistību apjomu, tāpēc konstatēts, ka Pieteicēja atbilstoši Noteikumu Nr.295 41.2.apakšpunktam ir pārtraukusi uzņemtās saistības.

[1.4] Saskaņā ar Noteikumu Nr.295 24.punktu atbalsta saņēmējs var pārtraukt saistības Atbalsta pasākumā pirms saistību perioda beigām, atmaksājot saistību periodā jau saņemto atbalstu par to platības daļu, par kuru saistības ir pārtrauktas, tai skaitā, par saistībām, ko uzņēmušies iepriekšējie īpašnieki.

Pamatojoties uz šādiem apstākļiem Pieteicējai piedāvāts atmaksāt LAD izmaksāto atbalstu Ls 1 192,30 apmērā, nosakot atmaksas termiņu līdz 2012.gada 26.jūlijam.

Citastarp Pieteicējai izskaidrots, ka par termiņā neatmaksāto atbalstu tiks aprēķināta nokavējuma nauda 6% gadā, kā arī izskaidrots, ka LAD ir tiesīgs neatbilstošus izdevumus ieturēt no Pieteicējai nākotnē pienākošies maksājumiem (*lietas 11-12.lapa*).

[2] Nepiekrītot Sākotnējam lēmumam, Pieteicēja iesniedza apstrīdēšanas iesniegumu Lauku atbalsta dienesta direktorei. Ar LAD direktora p.i. 2012.gada 20.augusta lēmumu Nr.10.6.4/908-G/2-15/1037 (turpmāk – Lēmums) Sākotnējo lēmumu administratīvajā lietā atstāja negrozītu. Lēmums pamatots ar šādiem apsvērumiem:

[2.1] Pieteicēja Atbalstam ar iesniegumu 2009.gadam pieteica 80,33 lauksaimniecībā izmantojamās zemes (turpmāk – LIZ). Atbilstoši Ministru kabineta 2008.gada 15.aprīļa noteikumu Nr.282 „Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku attīstībai - vides un lauku ainavas uzlabošanai" 16.punktam Pieteicēja, pretendējot uz Atbalstu, uzņēmās saistības uz pieciem gadiem (no 2009.gada līdz 2013.gadam). Šo noteikumu 37.2.apakšpunktā noteikts, ka Atbalsta pretendents turpmākos piecus gadus no pirmā maksājuma apstiprināšanas gada uzņemas saistības nesamazināt atbalsttiesīgo platību, saimniekot tajā atbilstoši apakšpasākuma atbalsta saņemšanas nosacījumiem un katru gadu iesniegt aizpildītu platību maksājumu iesniegumu.

[2.2] Atbilstoši Pieteicējas 2010.gada platību maksājumu iesniegumam LAD atzinusi atbalsttiesīgo LIZ platību 46,72 ha platībā. Tādējādi 2010.gada Iesnieguma administrēšanas gaitā tika konstatēta saistību samazināšana 33,61 ha apmērā, par ko LAD 2010.gada 6.jūnijā pieņēma lēmumu par Atbalsta pārtraukšanu un atmaksu.

[2.3] 2011.gada platību maksājuma iesniegumā Pieteicēja deklarējusi un vēlāk arī iesniegusi labojumus atbalsttiesīgās LIZ platību 37,26 ha. Administrējot 2011.gada iesniegumu, LAD konstatēja platību pārdeklarāciju par 0,2 ha. Tādējādi Pieteicējas 2011.gadā deklarētās atbalsttiesīgās LIZ zemes samazinājums pret 2010.gadu sastādīja 9,66 ha.

[2.4] Saskaņā ar Noteikumu Nr.295 24.punktu atbalsta saņēmējs var pārtraukt saistības šo noteikumu 2.3.apakšpunktā minētajā pasākumā pirms saistību perioda beigām. Tad atbalsta pretendents atmaksā visu saistību periodā jau saņemto atbalstu par to platības daļu (..), par kuru saistības ir pārtrauktas, tai skaitā, par saistībām, ko uzņēmušies iepriekšējie īpašnieki. Šo noteikumu 27.punkts noteic, ja saistību platība kārtējā gadā samazinās ne vairāk par 20 procentiem no iepriekšējā gada saistību platības, atbalsta pretendentam saņemtais atbalsts par samazināto saistību platību nav jāatmaksā.

[2.5] Ņemot vērā Pieteicējas samazināto saistību platību par 9,66 ha, konstatēts, ka saistību samazinājums pret 2010.gadā pieteikto platību veido 20,68%, tādējādi Pieteicējai ir jāatmaksā viss saņemtais atbalsts par pārtrauktajām saistībām atbilstoši Noteikumu Nr.295 24.punktam un šo noteikumu 9.pielikuma 4.sadaļas „Pasākums „Agrovides maksājumi”” 6.punktam.

[2.6] LAD norāda, ka Noteikumu Nr.295 24.punkts ir imperatīva tiesību norma, kas precīzi noteic, ka saistību samazinājuma gadījumā līdz 20% saņemto atbalstu neatmaksā, bet, pārsniedzot šo apjomu, atbalsts ir atmaksājams jau sākot ar pirmo platības hektāra simtdaļu, kas pārsniedz 20%.

Iestāde noraida Pieteicējas argumentu, ka pret Pieteicēju ir īstenota nevienlīdzīga attieksme salīdzinot ar citiem atbalsta pretendentiem.

[2.7] Lēmumā secināts, ka Pieteicējas arguments par iestādes pienākumu piemērot Padomes 2005.gada 20.septembra Regulas (EK) Nr.1698/2005 par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (turpmāk - Regula Nr.1698/2005) 51.panta ceturtās daļas noteikumus un Komisijas Regulas (ES) Nr.65/2011, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus, lai īstenotu Padomes Regulu (EK) Nr.1698/2005 (turpmāk – Regula Nr.65/2011) 18.panta otrās daļas noteikumus, - ir nepamatots. Nr.1698/2005 51.panta ceturtās daļas noteikumi neattiecas uz „Agrovides maksājumi” apakšpasākumiem, bet saskaņā ar Regulas Nr.65/2011 18.panta otrās daļas noteikumiem nav nepieciešamības vērtēt atkārtota pārkāpuma raksturu, jo Noteikumi Nr.295 noteic precīzus atbalsta atmaksas apmērus. Tāpat nav nozīmes Pieteicējas argumentam, ka iestāde ir pārkāpusi uzklausīšanas principu, jo iestādes rīcība bija visa nepieciešamā informācija lēmuma pieņemšanai. Turklāt Pieteicēja savus argumentus ir izklāstījusi apstrīdēšanas iesniegumā, un tie ir izvērtēti Lēmumā.

[3] Nepiekrītot šādam Lēmumam, Pieteicēja Administratīvajā rajona tiesā iesniedza pieteikumu par Lēmuma atcelšanu. Pieteikums pamatots ar šādiem argumentiem:

[3.1] No pieteikuma secināms, ka Pieteicēja neapstrīd Sākotnējā lēmumā un pārsūdzētajā Lēmumā konstatētos lietas faktiskos apstākļus daļā par 2011.gadā samazināto saistību platību apjomu, kas veido 20,68% salīdzinājumā ar 2010.gadā deklarēto atbalsttiesīgo LIZ platību.

Pieteicēja norāda, ka LAD nav ņēmis vērā Noteikumu Nr.295 27.punkta noteikumus, ka atbalstu par samazināto platību neatmaksā, ja saistību platība kārtējā gadā salīdzinājumā ar iepriekšējā gada saistību platību samazinās ne vairāk par 20%. No minētās normas skaidri izriet likumdevēja griba atbrīvot atbalsta pretendentus no atbalsta atmaksas pienākuma, ja

saistības ir samazinātas par mazāk kā 20%. Pieteicējas ieskatā tai var tikt uzdots pienākums atmaksāt tikai to atbalsta daļu, kas pārsniedz 20%, t.i. 0,68%.

Nosakot pienākumu Pieteicējai maksāt par visu samazināto saistību platību daļu, tā tiek nostādīta nelabvēlīgākā stāvoklī, salīdzinājumā ar tiem pretendentiem, kuri samazina platību līdz 20%, jo šiem pretendentiem saņemto atbalsta summu atmaksas pienākums neiestājas vispār.

[3.2] Pieteicēja uzskata, ka LAD, izdodot Pieteicējai nelabvēlīgu administratīvo aktu, nav ievērojusi Administratīvā procesa likuma 8.pantā nostiprināto tiesību normu saprātīgas piemērošanas principu, kā arī pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 15.pantā nostiprinātos ārējo tiesību normu piemērošanas principus.

[3.3] Iestāde ir piemērojusi Noteikumu Nr.295 normas atrauti no Regulas Nr.1698/2005 regulējuma 51.panta 4.punkta prasībām par atbalsta prasību neievērošanas nopietnību, apjomu, patstāvību un atkāpšanos, kā arī Regulas Nr.65/2011 18.panta 2.punkta prasības par pienākumu vērtēt neatbilstības smagumu, apjomu un pastāvīgumu. Lēmums nav pamatots ar saistību pārkāpuma rakstura izvērtējumu, tāpēc atzīstams par prettiesisku.

[3.4] Pieteicēja arī norāda, ka iestāde, izdodot nelabvēlīgu administratīvo aktu, nav ievērojusi Administratīvā procesa likuma 62.panta pirmās daļas prasības par personas uzklausīšanu.

[3.4] Pieteicēja nepiekrīt LAD Lēmumā paustajam viedoklim, ka Regulas Nr.1698/2005 51.panta 4.punkta prasības nav attiecināmas uz Agrovides pasākumiem, jo saskaņā ar šīs regulas 36.panta *iv* punktu Agrovides apakšpasākumi piekrīt Lauku attīstības atbalsta 2.ass pasākumiem „Vides un lauku ainavas uzlabošana", kurā arī ir iekļauta minētā norma.

[3.5] Pieteicēja izteikusi piekrišanu lietas izskatīšanai rakstveida procesā.

[4] Rakstveida paskaidrojumos tiesai Lauku atbalsta dienests iesniegto pieteikumu neatzīst un lūdz to noraidīt (*lietas 18.-21.lapa*). Iestāde savu viedokli pamato ar tiem pašiem argumentiem, ka norādīti lēmumā.

Motīvu daļa

[5] Tiesa, izvērtējot procesa dalībnieku norādītos argumentus, pārbaudot Lēmuma likumību un pamatotību, izvērtējot lietā esošos rakstveida pierādījumus, nonāk pie slēdziena, ka pieteikums ir noraidāms.

[6] Tiesa secina, ka lietā nav strīda par lietas faktiskajiem apstākļiem daļā par LAD konstatēto saistību platību samazinājumu, proti, lietā netiek apstrīdēts fakts, ka Pieteicēja 2011.gadā, iesniedzot platību maksājumu iesniegumu, ir samazinājusi saistību platību par 20,68%. Lietā starp pusēm arī nav strīda par LAD piemērotās tiesību normas attiecināmību konkrētajam gadījumam, tomēr Pieteicēja apstrīd iestādes rīcību Lēmuma pieņemšanas gaitā, neveicot nelabvēlīga administratīvā akta izdošanas lietderīguma apsvērumu izvērtējumu. Pieteicējas ieskatā viņai uzliktais pienākums atmaksāt izmaksātos Atbalsta maksājumus par

visu samazināto saistību platību ir nesamērīgs un nostāda Pieteicēju nelabvēlīgākā situācijā, salīdzinot ar citiem Atbalsta pretendentiem, kuri saistības ir samazinājuši par mazāk nekā 20%.

[7] No lietas materiāliem secināms, ka Pieteicēja ar 2009.gada platību maksājumu iesniegumu (*lietas 22.-25.lapa*) ir uzņēmusies piecu gadu saistības apakšpasākumam „Agrovides atbalsts" atbilstoši Noteikumu Nr.295 41.2.apakšpunktam – Pieteicēja uzņēmusies saistības nesamazināt uz atbalstu tiesīgo platību, saimniekojot atbilstoši apakšpasākuma atbalsta saņemšanas nosacījumiem un katru gadu visā piecu gadu saistību periodā reģionālajā lauksaimniecības pārvaldē iesniegt aizpildītu maksājumu iesniegumu. Tātad tiesību normā ir paredzēts vispārīgs nosacījums – uzņemto saistību platību uzturēšana deklarētājā apjomā piecu gadu periodā.

Noteikumu Nr.295 27.1.apakšpunkts noteic, ka Atbalsta pretendentam netiek pieprasīta izmaksāto maksājumu atmaksa, ja saistību platība ir samazināta ne vairāk par 20%.

Noteikumu Nr.295 1.punkts noteic, ka šie noteikumi nosaka kārtību, kādā piešķir, administrē un uzrauga valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku attīstībai – vides un lauku ainavas uzlabošanas pasākumiem, ko īsteno atbilstoši Padomes 2005.gada 20.septembra Regulai (EK) Nr.1698/2005 par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) (turpmāk – Regula Nr.1698/2005). Tātad platību maksājumu iesniegumu administrēšanas, maksājumu apstiprināšanas, samazināšanas un atmaksāšanas kārtība, ieviešot Regulā Nr.1698/2005 paredzētos lauku atbalsta pasākumus nacionālā līmenī tiek regulēta tieši ar šo normatīvo aktu. Tiesa secina, ka Noteikumi Nr.295 satur imperatīva satura tiesību normas, ar kurām tiek sīki reglamentēti laiku atbalsta pasākumu ieviešanas pasākumi, prasības atbalsta saņemšanai un saistību izpildes noteikumi atbilstoši Regulas Nr.1698/2005 ieviešanas pasākumiem. Citastarp no Noteikumiem Nr.295 secināms, ka tie nesatur iestādes tiesības satura izvēles administratīvā akta izdošanā.

Administratīvā procesa likuma 65.panta pirmā daļa noteic, ja piemērojamā tiesību normā noteikts, ka izdodams konkrēta satura administratīvais akts (obligātais administratīvais akts), iestāde izdod šādu administratīvo aktu. Atbilstoši Administratīvā procesa likuma noteikumiem, iestādei obligātā administratīvā akta izdošanas gadījumā nav jāizdara lietderības apsvērumi atbilstoši Administratīvā procesa likuma 66.panta nosacījumiem.

Tātad daļā par saistību nosacījumu izpildes ievērošanu un neatbilstoši izmaksāto maksājumu atmaksu tiesību normas neparedz iestādes tiesības vērtēt pārkāpumu raksturu, smagumu, pastāvīgumu, un izdarīt lietderības apsvērumus par nosakāmo pienākumu atmaksāt saņemto atbalstu, bet pienākums atbalsta maksājumu atmaksāšanai ir nosakāms, precīzi piemērojot Noteikumu Nr.295 27.1.apakšpunkta noteikumus.

Tiesa atzīst par nepamatotu Pieteicēja izvirzīto argumentu, ka iestāde ir nepareizi piemērojusi minēto tiesību normu, jo no tās satura izriet viennozīmīgs Atbalsta pretendenta pienākums atmaksāt atbalstu par visu samazināto saistību platību, ja saistību platība kārtējā gadā salīdzinājumā ar iepriekšējā gada saistību platību samazinās vairāk nekā 20% apjomā.

[8] Izvērtējot Pieteicējas argumentu, ka iestādei bija jāpiemēro augstāka juridiskā spēka tiesību normas - Regula Nr.1698/2005 – 51.panta ceturtās daļas noteikumi par piemērojamo sankciju rakstura izvērtēšanu, tiesa secina, ka tas ir nepamatots.

Minētā norma noteic, ka sīki izstrādātus noteikumus maksājumu samazināšanai vai nepiešķiršanai nosaka saskaņā ar 90.panta 2.punktā minēto procedūru. Šajā sakarā ņem vērā konstatēto prasību neievērošanas nopietnību, apjomu, pastāvību un atkārtošanos, kā arī šādus kritērijus:

a) nolaidības gadījumā samazinājuma procentuālā daļa nepārsniedz 5 % un atkārtotas neatbilstības gadījumā — 15 %.

b) tīšas neatbilstības gadījumā samazinājuma procentuālā daļa principā nav mazāka par 20 % un tā var novest pie maksājuma nepiešķiršanas saskaņā ar vienu vai vairākām atbalsta shēmām, un to var piemērot vienu vai vairākus kalendāros gadus;

c) katrā ziņā maksājumu samazinājumu un nepiešķirto maksājumu kopējā summa par vienu kalendāro gadu nepārsniedz kopējo summu, kas minēta 51.panta 1.punktā.

Šīs regulas 90.panta 2.punkts, uz kuru ir atsauce Regula Nr.1698/2005 51.panta ceturtajā daļā, satur atsauci uz Eiropas Padomes Lēmuma 1999/468/EK 4. un 7.pantu. Ar šo lēmumu tiek noteikta Eiropas Komisijai piešķirto ieviešanas pilnvaru īstenošanas kārtība, proti, tulkojot minēto Padomes lēmumu Regulas 91.panta 2.punkta kontekstā, Eiropas Komisijai ir dotas pilnvaras noteikumu izstrādē daļā par lauku atbalsta pasākumu ieviešanu, tajā skaitā, arī par pasākumu nosacījumiem, to ievērošanu un atbalsta maksājumu atmaksu. Citiem vārdiem - Regulas 51.panta ceturtā daļa konkrētajā gadījumā nav attiecināma uz konkrēto lietu nevis tāpēc, ka neskar „Agrovides maksājumu" apakšpasākumu noteikumus, bet gan tāpēc, ka šī norma noteic pārkāpumu rakstura izvērtējuma nepieciešamību, izstrādājot atbalsta maksājumu piešķiršanas noteikumu gan Eiropas Savienības, gana arī nacionālajā līmenī.

Arī Regulas Nr.65/2011 18.panta 2.punkts noteic dalībvalsts kompetenci atbalsta atgūšanā un/vai atteikšanā. Analizējot Regulas Nr.65/2011 saturu, tiesa secina, ka minētā tiesību norma noteic Dalībvalsts rīcības brīvību daļā par lauku atbalsta pasākumu nosacījumu izstrādi (piemēram, izdodot Ministru kabineta noteikumus par atbalsta izmaksas un atmaksas kārtību), nevis regulē Dalībvalsts kompetentās iestādes pienākumu vērtēt pārkāpuma raksturu atsevišķa administratīvā akta izdošanas gadījumā. Citastarp tiesa norāda, ka Pieteicējai ir noteikts pienākums atmaksāt nepamatoti saņemto atbalstu, nevis noteiktas soda sankcijas par kāda apakšpasākumu nosacījumu nepienācīgu izpildi, tāpēc pārkāpuma raksturs nav atsevišķi vērtējams, bet piemērojama obligātā norma par piešķirtā atbalsta atgūšanu.

[9] Izvērtējot Pieteicējas argumentu, ka LAD ir pieļāvis Administratīvā procesa likuma 62.panta pirmajā daļā noteikto personas uzklausīšanas principu, tiesa atzīst, ka tas nav pamatots. Iestāde ir izdevusi obligātu administratīvo aktu, pamatojoties uz pārbaudes rezultātā iegūtajām ziņām. Tikai tas apstāklis vien, ka administratīvais akts ir personai nelabvēlīgs nenozīmē, ka iestādei ir pienākums skaidrot Pieteicējas viedokli. Objektīvi vērtējot lietas apstākļus, var nonākt pie secinājuma, ka iestāde ir piemērojusi tiesību normas atbilstoši konstatētajiem faktiem, šādu faktu konstatējums ir objektīvi pastāvošs, to neapstrīd arī pati

Pieteicēja. Tātad administratīvā akta saturs pēc būtības nevarētu būt citāds, ja Pieteicējas viedoklis tiktu uzklausīts. No pieteikuma izriet, ka Pieteicēja faktiski pārsūdz Lēmumu tikai tāpēc, ka, Pieteicējprāt, iestāde ir nepareizi piemērojusi Noteikumu Nr.295 normas. Šādus argumentus Pieteicēja ir norādījusi apstrīdēšanas iesniegumā un tie ir izvērtēti galīgajā iestādes lēmumā, kā arī ir izskatīti administratīvajā lietā tiesā, tādējādi nav konstatējama Pieteicējas argumentu ignorēšana, jo tie ir izvērtēti gan iestādē, gan arī tiesā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu, 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda:

noraidīt ZS „*/Nosaukums/*" pieteikumu par Lauku atbalsta dienesta 2012.gada 20.augusta lēmuma Nr.10.6.4/908-G/2-15/1037 atcelšanu.

Spriedumu viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rēzeknes tiesu namā.

Tiesnesis P.Novičenoks